C. Corr. con la Posta

IZHAJA VSAK PETEK

Naročnina:	Letno	polletno	četrtletno
ITALIJA . . . . . Lir	10·—	6·—	3·—
INOZEMSTVO . . . . . »	20,—	10·—	5,—

Posamezni izvod 20 cent.

Uredništvo in upravništvo: Trst, Via Malolica 10-12

DELO

Glasilo Komunistične stranke Italije

Trst, 30. Januarja 1925. — Leto VI. - Štev. 233.

Preko vasi in mest, preko morja in jezer, preko dolin in gora gre velika človečanska ideja, osvaja srca in duše in ustvarja tisto veliko armado nemaničev pred katero se tresejo vsi, ki žive od tujega dela, od tujih žuljev. Tej armadi moramo dati potrebno organizacijo, temu delu moramo posvetiti danes vse svoje sile.

Med nami in pomagači krvošesov je edino razmerje - boj!

Naš list je parkrat zašel v polemiko s slovenskim nacionalističnim in klerikalnim časopisjem. Po moji sodbi je bilo to odveč in torej nepotrebno. Nisem proti vsaki polemiki in nimam visokorodnih ali drugače osabnih predsodkov glede vprašanja s kom se sme in s kom se ne sme polemizirati. Glede nasprotnikov si mislim, da se moramo zadovoliti s takimi, ki nam jih bog pošlje. Ampak med nami in njimi, ki zagovarjajo sedanji kapitalistični gospodarski in družabni red, je vsaka polemika odveč in brezpredmetna. Edino mogoče in edino pravilno razmerje med nami in njimi je boj, boj, ki bo nehal kadar bodo nemaniči popolnoma premagali svoje izkoriščevalce. Prej ne!

Slovenski nacionalci in slovenski klerikalci so med tistimi, ki zagovarjajo sedanji kapitalistični in družabni red. Posel zagovornikov vrše pač kakor morejo in znajo. Jaz namreč sem mnenja, da je boj proti nastopajoči dobi kolektivizma zelo težak, zato odpustim marsikaj tistim, ki vrše posel kapitalističnih hlapcev. Ni lahko dokazati, da je Bog ustvaril hlapce, sužnje in krvosese in da revež ne more živeti če ga kdo ne pretepa. Ni mogoče dokazati, da je bilo od nekdaj tako in da mora tako za vedno ostati. Ni mogoče dokazati, da je produkcija na individualistični kapitalistični podlagi plodovitejša ko na kolektivistični podlagi. Vsa sredstva, ki jih kapitalisti in njihovi hlapci rabijo v boju proti komunizmu, so vsa lažnjiva. Pravim vsa od prvega do zadnjega. Kako naj torej mi s takimi ljudmi polemiziramo? O čem naj z njimi polemiziramo? Morda o laži?

V pretečenem tednu se je zneslo nad komuniste vse kar leze in gre. Ljubljanski, goriški in tržaški slovenski listi so med seboj tekmovali, kdo bo o komunistih napisal najbolj debelo. Po mojem je bilo škoda pisave in papirja. Saj nisо dosegli ničesar. En list je zagledal komunistične voditelje, ki so prišli ven iz svojih skrivališč in začeli stesati po slovenskem delu Julijske Krajine; drugi se je začudil, ker se «Delo» imenuje «glasilo Komunistične stranke Italije». (Bolje bi bilo ako bi bil svojim ljudem povedal zakaj so v Jugoslaviji razpustili stranko, ki se je imenovala «Komunistična stranka Jugoslavije»). Tretji je znašel, da je komunizem otrok liberalizma. In Bog ve kaj bodo o komunistih še napisali. Pravijo o nas, da smo izdajalci domovine. (Čegavet) Pravijo, da bočemo napraviti celo iz ženske skupno lastnino in da obljubujemo ljudem zlata nebesa. Vse kar o nas pravijo je smešno in je ob enem poniževalno za človeka, ki prejema denar zato, da take in slične oslarije piše.

Pač so bili časi v kojih so take izaži nekaj zalegle. Ljudje so takrat gledali na socialiste kakor na čudno zverino. In nacionalci in klerikalci so pridno izkoriščali ljudsko nevednost. Takrat so listi pisali, da imajo socialisti ponočne sestanke s hudičem. Takrat se je krumirstvo smatralo za narodno dolžnost. Šarlatan Mandič je nekaje izteknil *«slovansko internacionalo»* in je v učeni razpravi prišel do zaključka, da *«vzrok revščine je pomanjkanje bogastva»*. Listi so ti dve veliki ideji masno natisnili jo narod je kadil svojemu novemu preroku. Ti časi so bili. Od tistih časov nas loči doba velikega krvoprelitja. Delavec in kmet nista več otroka. Vojna ju je naučila več ko vsa prejšnja socialistična agitacija. Med vojno je prišlo do velike ruske proletarske revolucije in vse polno delavcev in kmetov je Julijské Krajine se je tiste revolucije udeležilo. In tem našim delavcem in kmetom, ki so otroci velike vojne, ki so v družbi ruskega delavca in kmeta preživeli največjo revolucijo kar jih pozna zgodovina, tem delavcem in kmetom prinašajo slovenski nacionalisti in klerikalni listi neumne laži o komunistih. Čemu bi polemizirali? Raje pustimo, da se nacionalci in klerikalci med seboj ovajajo, da se klofutajo, da sklepajo in razveljavljajo, kakor je pač potreba, medsebojne mirovne pogodbe.

Imeli smo dobo, ko je bila agitacija od naše strani najpoglavitnejše delo. Sodrugi imajo sicer še vedno dolžnost, da vrše komunistično propagando. Vendar smo že prišli iz propagandistične dobe in smo prešli v organizacijsko dobo. Agitacija gre danes naprej bolj sama od sebe in jo vrši v prvi vrsti naš list, ki se ga čita v najbližjih in v najoddaljenejših vasicah. Komunizem je proletarski ideal, ki je prešinil ves svet in dobil na svojo stran milijone zvestih src in duš, milijone junaških značajev, ki so pripravljeni se zanj boriti do zadnje kapljе krvi. Preko vasi in mest, preko morja in jezer, preko dolin in gora gre velika človečanska ideja, osvaja srca in duše in ustvarja tisto veliko armado nemaničev, pred katero se tresejo vsi, ki žive od tujega dela, od tujih žuljev. Tej armadi moramo mi dati potrebno organizacijo, nezrušljivo organizacijo in temu delu moramo posvetiti danes sve svoje sile.

Uspeh, ki bo s tem delom dosežen, je vreden vsake muje, vsake žrtve. Napram temu uspehu, ki ga mi že v duši gledamo in za kojega se žrtvujejo proletarci vsega sveta, nas vse kritike raznih nasprotnikov puste popolnoma hladnokrvne. Od zmage proletariata je odvisna rešitev vseh drugih vprašanj, ki izvirajo iz gospodarskih odnošajev družbe. Mi ne verujemo v možnost pravice v družbi, ki sloni na krivici. Mi ne obljubujemo ampak konštatiramo: Naše konštatacije nam niso v veselje, ampak so konštatacije na katere mi gradimo.

Slovenski nacionalci in slovenski klerikalci so vedno branili interese kapitalistov in so bili vedno proti delavstvu. — Slovenski nacionalci in klerikalci so vedno smatrali kot častno delo špijonažo proti delavcem. Bivšo «Narodno Delavsko organizacijo» so podpirali italijanski delodajalci. V imenu naroda in vere so glasovali, kjer so imeli besedo, proti vsem delavskim zahtevam in potrebam. V parlamentu so glasovali vedno za nove kanone, za nove bojne ladje in vse to za vero, dom in cesarja. Za piče tablice na železniških postajah so prodajali proletarsko blagostanje. Petdeset let rešujejo slovenski narod in vsi vidimo kako so ga rešili. Pri ministrih moledujejo za svobodo, za šolo in za pravice. Zato imamo vedno manj slovenskih šol, vedno manj svobode. In se še niso naveličali dobivati brce. Fašistični poslanec je pred kratkim zaklical slovenskemu poslancu: *«Izvojujte si jo, izvojujte, svobodo!!»*

Ne vem, ali so navzoči slovenski poslanci razumeli ali ne fašistične besede. Težko da. Svoboda je šele takrat dosežena, ako je izvojevana. In je vredna toliko kolikor je sile, ki izvojuje svobodo brani. Slovenski proletarci so slišali klic fašističnega poslanca davno prej ko je bil v rimski zbornici izrečen. In se ravnajo po njeni. Ker so sami prešibki, so se združili s svojimi italijanskimi sotrpini, in potom njih s proletarci celega sveta. Zato da si bodo izvojevali svojo svobodo. Naši mladi orjunski učitelji, profesorji in doktorji so si pa mislili, da se bo tukajšnji proletariat prodal jugoslovanski vladni bandi, ki ji načelujeta reakcionarna sadista Pašič in Pribičević in da bo igral na račun in veselje slovenskih nacionalcev večno ulogo mamelukov.

Slovencem in Hrvatom v Julijské Krajini se gode nedvomne krivice. Tedaj ko je izdala Komunistična Stranka Italije proglas, ki ga je «Goriška Straža» imenovala «Pogumna beseda v obrambo slovenskega ljudstva Julijske Krajine.» (Uredniki goriškega lista seveda nimajo dolžnosti se spominjati o čem in kaj so kedaj v svoj list pisali). Komunistični poslanci so pozvali vladi več interpelacij o zadevah, ki se tičejo julijskih Slovencev in Hrvatov. Na V. Komunističnem mednarodnem kongresu v Moskvi je pri tem, ki o narodnih manjšinah prišla na dnevni red tudi zadeva julijskih Slovencev. Ali so se kedaj slovenski nacionalci resno bavili z razrednim vprašanjem? Proletariat se bavi tudi z narodnim vprašanjem ker narodno vprašanje obstoji. On ne sledi niti v tem oziru narodnim učenjakom, ki trde, da razrednega boja ni. Komunistični proletariat ni navajen mižati pred resnico in ne smatra za herezijo nebene dokazane resnice. Seveda, če je tudi res, da se peča, ker se mora, tudi z narodnim vprašanjem, je tudi res, da je razredno vprašanje zanj poglavitno. In se zato peča z narodnim vprašanjem le z ozirom na svoje razredne interese. — Ako pa je obstoj narodnega vprašanja dokazana resnica, je v tem in s tem ob enem dokazano tudi, da buržuazna družba ni v stanu tega vprašanja rešiti. Narodno vprašanje dela buržuaziji velike preglavice. Ako bi bila v stanu do vprašanje rešiti, bi bila to že davno v svojo korist storila. Ni storila, ker tega ne more storiti; ker so nujne potrebe njenega gospodarstva, ki povzročajo narodne konflikte in sužnjujejo cele narodne skupine. Dobra volja posameznikov ne pomaga tu ničesar in vse baharije slovenskih narodnih in klerikalnih poslancev o globoki ljubezni do naroda, o trudapolnem delu za narod in o storjenih korakih za narodne pravice so v očeh resnih ljudi le neokusne samohvale, ki narodu nič ne koristijo.

Komunisti niso nikakor rekli, da se narodno vprašanje *ne sme* rešiti dokler se ne reši socialno vprašanje. Z ozirom na dana dejstva in na nauke zgodovine so le *ugotovili*, da se narodno vprašanje ne more rešiti v družbi, ki je v njej nastalo, ki ga je pravzaprav povzročila. Buržuazija je tako močna, da tako vprašanje reši če treba tudi proti volji komunistov. Smesen je tisti, ki se jezi nad komuniste zato ker niso buržuji narodnega vprašanja rešili. Ako bi imeli komunisti danes to možnost, bi narodno vprašanje takoj rešili, ker dela tudi komunistom preglavice. To so vprašanja o katerih je vredno tudi polemizirati, pa le z ljudmi, ki imajo čas taka vprašanja razmotrivati in ki niso po svoji duševni lenobi prisiljeni se pečati s Pepoti iz Koludrovce in Jožeti iz Boršta, ali pa, kar je še slabše, ki so za krožnik umazane leče prodali svoj ugled, svojo pamet in svojo poštenost. Če so te lastnosti sploh kedaj imeli.

Proletariat ima danes nalogo, da zgradi svoji komunistični armadi trdno organizacijo in da se poglobi, da si docela osvoji Marxove in Leninove teorije. Naš list naj te teorije podaja v razumljivih člankih in naj na podlagi teh teorij razpravlja tudi male a ljudstvo zanimajoče in njega se tičoče zadeve. Drugače si mislim, da ne bo imel proletariat v današnji družbi na razpolago nikdar toliko časopisov, da bi v njih lahko odgovarjal na vse nacionalistične in klerikalne laži.

S. O. M.

POLITIČNI PREGLED

Italija

Dočim nadaljuje vlada s svojo «krepko politiko» se opozicionalni blok na Aventinu vedno bolj približuje opoziciji v parlamentu, ki je vodijo — kakor smo že prej omenili — bivši ministrski predsednik Salandra, Giolitti in Orlando.

Popolarci so prvi «manevrirali» v to smer. Na svojem državnem sestanku, ki se je vršil preteklega tedna so izdali proglas, v katerem pojasnjujejo svoje stališče in postavljajo svoj program z ozirom na sedanji položaj. Značilna je poteza popolarov, ki ključejo v tem proglasu na skupni nastop vse *tiste kupine, ki nimajo nikakih predpravic napram ustavi ali napram demokratičnim načelom.*

Popolari so postavili s tem temelj novemu opozicionalnemu bloku, ki se bo sfoviril iz vseh opozicionalnih skupin izven in v parlamentu z izjemo na socialiste, maksimaliste in republikance, ki bodo ostali na cedilu.

Tako bomo imeli v doglednem času «demokratično vlado», ki bo prav malo ali nič «demokratičnejša» napram širokim ljudskim množicam od sedanje.

Zopet se je pokazalo, da se buržuazne stranke poslužujejo proletariata le za svoje namere.

Kakor znano, so v prvem početku pristopili tudi komunisti k opozicionalnemu bloku; postavili so svoje zahteve, ki so bile ovržene. Bile so lake, da bi bil fašizem danes že strmoglavljen — ako bi bile sprejete. Buržuji so tudi razumeli, da bi huda predla tudi njim, če bi se ravnali po komunističnih zahtevah.

Resnica je namreč ta, da politika, ki je v prid buržuazji — *četudi je «demokratična»* ni v prid delovnim množicam in obratno. Komunisti so takoj stopili iz opozicionalnega bloka, ker niso bile njih zahteve sprejete (kar so že v naprej vedeli, in niso marali sluziti manevrom opozicije).

Socialisti-maksimalisti pa so ostali v opozicionalnem taboru in podpirali buržuje.

Danes so razočarani in priznavajo, da so jih aventinjanci «nafarbali», isto velja za republikance. Kaj bodo sedaj počeli? Voditelji bodo še cincali sem ter tje, proletarcem pa, ki jim sledijo v dobri veri je to nov dokaz, v kako zablodo jih tirajo voditelji. Spoznali bodo, da je danes v Italiji, kot povsod, Komunistična stranka edina stranka delavcev in kmetov.

Unitarci (social-demokratje) ostanejo še v naprej v opozicionalnem bloku, *ker nimajo — po mnenju buržuje samih — nikakih pridržkov napram ustavi itd.* Tisti del proletariata, ki jim še sledi se bo tudi prepričal, da so tisto navadni Noske-ji, Ebert-i, Scheidemann-i in slični izdajalci delovskega stremljenja po osvobojenju izjed krvavih krumljev buržuazije.

Obhajanje obletnice Leninove smrti

Povsod so zavedni proletarci, na en ali drug način obhajali obletnico smrti Lenina. Zborovanja so zelo dobro uspela v industrijalnih centrih, kot n. pr. v Monzi, Legnanu, Reggio Emilia itd. Delavci so se da dan spomnili, kaka je njih dolžnost: da sledijo naukom velikega učitelja. Posebno dobro je uspel shod v Bariju, na katerem je govoril en komunistični poslanec. Policija in fašisti so ostali z dolgim nosom, ker niso mogli preprečiti shoda.

Iz Jugoslavije

Pašič-Pribičevičev režim se hoče na vsak način vzdržati z najbrutalnejšimi nasiljem in tudi s takimi merami ki jasno dokazujejo, koliko da velesrbska oligarhija na takozvano «ustavnost».

Kakor je že znano, je zagrebški višji sodni dvor proglasil neobstoječi obtožb proti voditeljem H. R. S. S. Režim pa ne more nikakor pozreti blamaže, ampak nadaljuje s fabriciranjem dokumentov, ki naj bi «dokazali», da je bil Radić v zvezi z inozemstvom. Beogradski režimovci so odredili, da se imajo voditelji držati v policijskih zaporih, dokler ne bodo objavljeni vsi obtožilni dokumenti.

Radi takega postopanja je nastal spor med zagrebškimi sodnimi oblastmi in beogradsko vlado.

Kako postaja sedanji režim, vedno bolj obsovražen priča dogodek, ki se je odigral na beogradski univerzi. Stari običaj je namreč, da se vrši vsako leto ob tem času na univerzi takozvana svetosavska slovesnost, pri kateri prisostvujejo kralj, kraljica, ministri in diplomatski zastopniki. Ko je bilo že vse pripravljeno za slavnost, to je, ko je bila vsa visoka publika na mestu in je vstopil v dvorano Pribičević, so zadoneli mesto pozdrava vsklik iz ust množice študentov in profesorjev: «Dol z nasilnežem! Pfuj cigan iz Virštinmosta! Ven z orožniki! Doli s Pribičevičem!»

To izražanje srda je trajalo kakih deset minut. Na Pribičevića, ki je bil zven, da mu delajo plačanci manifestacije, je to povplivalo naravnost porazno. Prebledel je, menjaval barve, skripal z zobmi. Slavnost se je vseeno vršila, ampak, ko je končala in je Pribičević odšel, so ga «udani državljani» pozdravili gromko z «Dol z nasilnežem, dol z morilcem!»

Vse to in drugo priča dovolj o «splošnem zaupanju», ki ga uživa pri ljudstvu sedanja vlada.

IZ SOVJETSKE RUSIJE

Obletnica Leninove smrti

V Sovjetski Rusiji se je dostojno obhajalo prvo obletnico Leninove smrti. Povsod so plapolale rdeče zastave z žalnimi črnimi trakovi. Pred Leninovim mavzolejem je stala častna straža, ki se je menjala vsakih petnajst minut. Počivalo je delo v tovarnah, obratih in uradih. Vsi zavodi, ki nosijo ime Lenina, so podali poročilo svojega delovanja, iz kojega je bilo razvidno, v koliko zaslužijo nositi ime velikega učitelja.

Zvečer ob 6. uri in 20 minut, so v tistem času, ko se je Lenin pred enim letom poslovil od živih, je zagrmelo v Moskvi, Leningradu in v drugih mestih pedeset pozdravnih strelov. Istočasno so pričele žvižgati tovarniške sirene. Vse zastave so bile potegnjene na pol droga. Oddelki rdeče armade so oddali častne salve.

Parola dneva se je glasila: Lenin je umrl, ampak Lenin živi dalje in bo tudi zmagal.»

Zvečer se je vršilo v velikem gledališču v Moskvi javno žalno zborovanje plenuma osrednjega strankinega odbora in plenuma osrednjega odbora Kominterne, skupno s strankinimi delegacijami in strokovnimi organizacijami.

Kamenjev je napisal v «Pravdi» uvodnik, kjer pravi med drugim:

«Sodrugi so pred enim letom molče obljubili, na grobu svojega učitelja in voditelja, da bodo držali visoko Leninovo zastavo, da bodo napravili vse kar bo v stanu pospešiti od njega začeto delo in uresničiti njegovo oporoko.

„Ali se je izpolnila dana obljuba? Zdi se, da je bila izpolnjena.

Politična in gospodarska moč Sovjetske zveze je v stalnem porastu.

Boljševiziranje Kominterne napreduje.

Ruska komunistična stranka se je ojačila, ker je pridobila, vsled izvojevanja tega, kar je bilo v Leninovi oporoki, četrt milijona novih članov.

Napredki se zaznamujejo tudi v proučevanju Leninizma. Nauki Lenina prevzemajo vedno bolj globoko in široko delovne množice. Mi bomo nadaljevali naše delo.»

Buharin je objavil svoje spomine na Leninovo osebnost. Zinovjev je pisal o zadržanju Lenina napram petrogradskim delavcem. Krupskaja o Leninu in o 9 (22.) januarju 1905.

K Leninovemu mavzoleju so korakale, z žalnimi zastavami delegacije iz obratov, oddelki rdeče armade in kmečke delegacije. Zveza delavskega s kmečkim razredom, pod hegemonijo proletariata, je simbolizirana v znamenju Sovjetske zvezde.

Lenin je mrtev, ampak njegovo delo živi. Po enem letu od njegove smrti, je ono silnejše kot nikdar prej.

Pévratek znamenitega raziskovalca

Iz Moungolije se je povrnil v Leningrad znameniti raziskovalec Kozlov, ki je vodil znanstveno ekspedicijo. Pod njegovim vodstvom so se v Mongoliji vršila razkopavanja starih gomil, pri čemur je bilo najdeno mnogo dragocenih predmetov zgodovinskega pomena. Kozlov je pripeljal v Leningrad prekoma 100 pudov predmetov, obrazcev starinske umetnosti.

Častno in primerno spominjanje Lenina

Za prvo obletnico Leninove smrti je izdalo državno založništvo približno 250 knjig in brošur o Leninu, vsaka v nakladi od 25 do 200 tisoč izvodov. Pri sestavi vseh teh spisov so sodelovali sodrugi Zinovjev, Radek, Lunačarski, Krupskaja, Buharin in mnogo drugih.

Poleg tega se izdaja tudi knjige o Leninu v poljskem, židovskem, tatarskem in uzbeksem jeziku.

Izvoz premoga v Poljsko

Ljudski komisariat za inozemsko trgovino namerava organizirati izvoz premoga na Poljsko in sicer v množini 4 miljonov pudov.

Gradnja trgovskih ladij

V Leningradskih ladjedelnicah se je pričela gradnja štirih novih parnikov, ki se bodo uporabljali za prevoz žita.

Borba proti nepismenosti

V Moskvi se je vršila konferenca zastopnikov skupin društva «Proč z nepismenostjo!» Poročal je sodr. Diamant. Izjavil je, da obstoji sedaj v Moskvi 96 šol za likvidacijo nepismenosti, 1077 skupin goriimenovanega društva z 51.000 članov.

Arheološka izkopavanja v Ukrajini

Arheološki odbor ukrajinske akademije znanosti je sklenil podvzeti izkopavanja in raziskovanja glede predzgodovinske kulture. Prof. Bogojevski bo vodil dela izkopavanja.

Domače vesti

Strašilo gre po deželi....

«Goriška Straža» se nas je spomnila pod tem uvodnikom, ki naj znači nekak signal v nadaljnj ofenzivi s strani slovenske klerikalne in liberalne buržuazije. Tudi če je gospod kaplan Stanič priznal v nekem zasebnem pogovoru, da bo pri prihodnjih volitvah prišlo v poštev 50% silo v okviru Komunistične stranke in če tudi je gosp. Besednjak s kimanjem pripoznal neizbežno naravno in agodovinsko silo, ki lira naše ljudstvo v skrajno revolucionarno levico, za neupogljivo in nepremagljivo, skuša se goriška gospoda raz cerkvenih tribun in s vsem časopisnim aparatom zavleči revolucionarni proces delavsko-kmetskega razreda, misleč, da bosta peklo in spovedalca spet preokrenila politično-gospodarsko mišljenje v Primorčih. Seveda nismo mi zrasli v zakotnih kranjskih vaseh, kjer triumfira župnikova volja, ker smo za konservativnost trde buče, za revolucionarni pokret pa zvon kot najnovejši.

Na tretji strani «Goriške Straže» z dne 3. aprila 1924. (to je bilo tri dni pred zadnjimi volitvami, se je glasilo tedanjega poslanskega kandidata ne prevel bobneče razkoračilo pod volilnim naslovom: Zakaj ne volimo za *italijansko* Komunistično stranko — v šestimi klerikalno-tradicionalnimi točkami. Ker pa je danes komunistično strašilo, kakor imenuje naše gibanje gospod Besednjak, najzaslužnejši kandidat v rimski zbornici, prijatelj Giolittija po mišljenju in podrepnik italijanskih popolarov, ki so ministrovali v Mussolinijevi vladi, postalo za goriške klerikalne kroge v resnici aktualno in tudi nevarno, prihaja goriška advokatura z vedno istimi argumenti na dan, da bi očrnila pri našem delovnem ljudstvu pomen Komunistične stranke Italije.

No, nekoliko paprike moramo kljub temu pihniti Besednjaku in njegovemu drugu Sčeku pod nos. Naša gospoda vedno trobi o komunistični za drugi «Cerg» in pripisuje naši stranki krivdo njenega poloma. Naši sodrugi izza leta 1922. se še spominjajo gorečih plamenov, ki jih je zadala vladno-fašistovska klika vsem delavskim organizmom. Skoz celi dva leti smo prezivljali neizprosno reakcijo. Naši zadrugi «Cerg» so fašisti odrekli vojno odškodninske kredite in tako je prišlo do predvidevanega poloma. To priliko izrabljajo goriški klerikalci ter se s tem direktno postavljajo na stran črne reakcije. *Ne samo z besedami, z dejanji.* Čitatelji «Dela» se spominjajo, kako kampanijo vodi malobližarska klika proti tržaški «Edinosti», češ, da so krog poslednje direktnj krivci pr. polomu «Kmetijsko-vrtnarske zadruge». S tem bojem se postavlja bivši poslanec Sček na vrhunec klerikalne zahrbtnosti in hinavske dovršenosti. Radovedni smo, če se gospod poslanec Besednjak se spominja šentjakobskega občenega zbora «Kmetijsko-vrtnarske zadruge.» «Goriška Straža» zanimivo za klerikalne prvoborilcelje, ni črnimia niti besedice o predzgodovini zadruge. Besednjak je tedaj v sporazumu s fr. žaško liberalno kliko, tudi značilno, s pomočjo par podrepnikov v odboru «K.-i. d» ustanovi neštelo podružnic, ki so na eni strani pripomogle na odajakarski bandi na občnem zboru do vče čine in do brce komunističnim odborникom, na drugi strani pa privedle centralo v polom, ker ni imela zodostnega kapitala za vse te nove podružnice. *Osebna zasluga gospoda Besednjaka je, naj čuje tudi gospod Sček z «Molnjo listom» red, da morajo revni kmetje plačevati danes 72 lir za faliranо za-drugo, ki je stala pod komunističnim vodstvom na solidni podlagi.*

Evo neovrgljivi dokaz vašega dela, gospodje klerikalci, ljubljanskega «Slovenca» z dne 11. junija 1922. na koncu prve in začetku druge kolone na prvi strani, kjer hvalisa neki M. Z. pod naslovom «Kršćansko-socialno delo na Primorskem»: *Kmetijsko-vrtnarsko zadrugo v Trstu, ki so jo ustanovili komunisti, so krščanski socialisti spravili v narodno posest in njih zasluga je v največji meri, da se ta zadruga rešuje iz precej slabega položaja, tako da bo v kratkem stala zopet na trdnih nogah.*

Zgodovina se ponavlja in vse kar je gnilega ustvarila kapitalistična družba, ne bo šlo vse v ogenj in pozabe, ampak v maščevanje proti lažnjivemu jezuitskemu klerikalizmu, ki je drugo krilo kapitalistične veleburžuazije. Polomna zgorela pa bosta Sček in Besednjak.

O nadaljnjih okuženih klobasah ki morajo priti pred proletarsko cenzuro t. uredniк, drugič.

Četel

300 pijanih divjih gosi... ali: narodna kultura

Saj ste že videli cirkus, ki ga kljuseta vlačije po deželi: krčeče pobarvane plahte, pozlačene franže, nasemljeni direktorji in umetniki. Kamor pridejo, je halo in direndaj, da se zbobna skupaj ljudstvo. Direktorji in umetniki ne morejo živeti od zraku, pa si trepejo grla, da bi omehčali ljudi in mošnje. Kar ima cirkus, ne premore ves svet. V njem je videti gole morsko deklico s plavuti, živo, se razume, je videti velikansko kolo, ki je gonilo Noetove barke, je videti rog zlatega teleta, ki so ga narediti Izraelci v puščavi, je videti sploh vse, kar je kdaj bilo na svetu poselnega in nenavadnega. In staro in mlado deče v cirkus in gleda živo morsko deklico in kolo Noetove barke in rog zlatega teleta in se veliko takih reči. Kakšna je morska deklica in slavno kolo Noetove barke, to ni glavno, glavno je, da se drenjajo ljudje v cirkus in da dajajo groše. Direktorji in umetniki se pa muzajo in si manejo roke.

Slovenci smo revezi in nismo premogli samj takega cirkusa. To so spravili nekateri narodni mozje in so zaenkrat srečno odpomogli žalostnemu nedostatku, dali so nam «Novice». Tu vidite vse, kar vam more dati dober cirkus: 300 pijanih gosi, 3000 let staro egiptovsko bolko, osleno mleko, v katerem se kopajo lepotice, raj za barsunasto in nežno žensko poli in je veliko lepega. Človeška opica z gladkim obrazom in strekim, a nemo zaokroženim nosom je tudi že zašla v navedeno podjetje, na veliko zadovoljstvo slovenskega naroda. Pridružili pa so se ji prav pred kratkim se papiga, petelin, simpanz, gorila in vsa razmovrstna žlahta. Vse to so «Novice» pridobile v enem samem dnevu, kar je znamenje, da se lepo razvijaje. Slovenskemu narodu so to veselo zadružne vesti javile isti dan prav na debelo:

Kako se živali ženijo? Zanimivo opazovanje francoskega (? Francozi so se zmerraj razumeli na take reči?) prirodoslovca. — Kako dolgo traja pri živalih zvestoba? — Papiga — vzor zvestobe, golobica — nezvesta ptica. — Stari babjek petelin. — Snubljenje in zenitev. — Kako je z opicami? — Lev — vzor «moje». — Ljubosumni jelen. — Žabe samice nošijo hlačes.

To so seveda naslovi. Cirkus, papiga, članek ima je mnogo lepšega, na pr.:

Celo goloh, ki velja za simbol čistosti, je strasen babjek, a tudi golobica je svojemu moju reda nezvesta. Nekatere ptice si urede zakonsko življenje čisto

Questo certo non si paga a Trieste
Dijaški krožek
N. TOMAŠIČ
Corso Garibaldi 51.
TRIESTE I.

po mohamedansko. Tako je na pr. petelin jako zadovoljen sredi mnogice starih in mladih kur.

Na ta način gre popisovanje »Kako se živali ženijo?« naprej in pisec se po svoje zabava z živalskimi mozki in ženkami, da imas utis, kakor da je pisal te duhovitosti, če ze ne pravi sodomiti, pa vsaj star, smrdeč izpriječ.

Med sesavci, tako razlaga dalje, so vzorni zakonci le gorile, šimpanzi in orangutani. Vsi ti sklenejo zakon za vse življenje...

Pri večini sesavcev pa zakonsko življenje ni tako lepo. Pri mnogih sesavcih ima možek po vec ženk, katerim vlada kot pravcati trinog, tako na pr. pavijan, ki svoje žene muči in pretepa. Pri jelenih, prezvekovalcih in drugih imajo ženke boljšo usodo, samec ima sicer več soprog itd. itd.

Vse te stvari, vsi krvavi naslovi, vsa skandalozna kronika se priobčuje, da se bi »Novice razširile. Ne gre jim za drugo kot za navadno časniško in vzporedno politično kupčijo. Noviški inteligenti hočejo dobiti med narodom tal z najbolj nizkim sundom. To pomenja, da njih izrabljanje narodne ideje nic vec ne zaleže, da ljudstvo njih vpitju o njihovem nacionalizmu ne more vec verjeti. Zlo je za nosilca kake misli, ce je mora širiti z mohamedanskimi kurjimi navadami, z zakonskim življenjem goril in šimpanzov, z žabami samicami, ki encijo hlace.« To je bankir [illegible] cedarji pri »Novicah«, zakaj gorje narodu, ki ga bo njegova inteligenca pitala z duševno hrano o pijanih dvigih goseh, o 3000 let starih egiptovski bolhi, o starem labjeku petelinu in podobnem. Take sorte kurjo ljubezen do naroda shranite zase, gospodje, ker je ljubezen ljudi, ki so izgubili zdravo pamet. Ne slačite svoje duševne revšcine do nazega, ker ni le vam, ampak vsemu narodu v sramoto. Kar kvasite, dokazuje ves vas lastni bankrot: ljudem hočete kazati pot, pa ste izgubili tla pod nogami. V tem, vidite, je delna rešitev uganke: stari narodni voditelji so bili veliko bolj zdravega in bolj pametni kot ste vi. Zato so imeli uspehe. Z vami pa gre polom in ne more tudi biti drugace. Kdaj je ze kdo cirkus verjel?

Zato vas prosimo, prizanesite slovenskemu narodu v Julijski Krajini s svojimi pijanimi gosmi in egiptovskimi bolhami ter se med seboj pomenite o njih zakonski zvestobi in vseh spolnih delikatnostih. Bodite prepricani, da boste narodu se najbolj koristili, ce se boste med seboj zabavali z dovtipi konjskih hlapcev. Tam bodo vasi intelektualni produkti se najbolj na mestu. Ce boste hranili svoje sisne revšcine do nazega, vam bo narod se najbolj hvaležen. Za vaše vodstvo vam ni hvaležen, saj vidite, da vam obraca hrbet.

Orangutang.

Glasovi s dežele

Sv. Križ Vipavski

Kakor otok sredi jezera se vzdiguje sv. Križ nad dolino, sredi prv nealne zaspanosti in lenobe, ta sveti, otok znanosti in vede. Rimsko-katoliške namreč. Ni to sicer salcburška ali insbruška univerza, ali vendar lep svetilnik marsikateremu še neodresenemu duhu. Sem prihajajo naši besedi, ki in izrabljanje narodne ideje nic vec ne zaleže, da ljudstvo njih vpitju o njihovem nacionalizmu ne more vec verjeti. Zlo je za nosilca kake misli, ce jo mora širiti z mohamedanskimi kurjimi navadami, z zakonskim življenjem goril in šimpanzov, z žabami samicami, ki encijo vse znanstveno popolnoma nedokazane stvari, ki jih klerikalizem nesramno izkorišča. »Vera je opjum (strup) za narod!« je rekel naš nepozabni učitelj Vladimir Ilič. Treba je kratkem povedati, kako izkoriščajo [illegible] klerikalizmom, to se zaslopi. Sele to bo verska sanja uničena, bomo videli novo obličje življenja in to bo brezprimerno lepo. Treba se je poslužiti najprej industrijskih delavcev, ki so že za kilometer pred vsemi drugimi. Oni so naša avantgarda. Delavci, kličite vedno proti župnišču: pridite, da se borimo. Treba je že enkrat izterjati usodo človeka iz »božjih« rok in položiti jo zopet v roke človekove. Naša usoda so naše pesti.

Edrn, ki je videl Rusijo.

Iz Jelšanske okolice

»Drago »Delo«, Hoču da ti napišem par reči o položaju koji vlada kod nas. Da nam ne cvatu ruže to je jasno. Kao što posvuda, tako i kod nas postoje iz dana u dan položaj sve više nepodnosniji. Kriza koja vlada posvuda zavladala je i ovdje. Vladajuća klasa nas svakim danom pritište tim više, pak se ljudi sa strahom pitaju kako će se sve to smoći. Danomice dolaze nove takse, novi nameti a stim dolazi i sve veća mizerija, ali sve te poteškoće naroda našu gospodu vlastodršce nimalo ne briga, oni pritištu svakim danom više, a kraj svega državnog zla koje nam pada na ledja, dolazi opet novo općinsko, nasi gg. opć. upravitelji nabacili su ovih dana opet veliki porez na sve pa i na životinje koje su našem seljaku neobhodno potrebne kod gospodarstva. Naša gospoda vele: općina ima duga, stoga treba uvesti porez na sve, da se pokrije opć. dug. Znamo mi i to da imade opć. uprava troškova pa zato treba i novaca. Ali kako li je ovi gospoda pozbre kada treba nametnuti novi porez. Pitamo mi g. načelnika dali se je on tako požurio isto da ljudima dokaže zašto je imenovao Mussolinija časnim članom općine, i to po svojoj volji samo da se čim više približe vladajućoj klasi, i u čiju je korist s tim imenovanjem napritio našoj općini nekoliko hiljada duga? A da o tome nije ništa znalo opć. zastupstvo.

Kako se čuje imati ćemo doskora opć. izbore pak bi bilo lepo videti od sadašnjeg g. načelnika, ako se smatra poštenim čovjekom, da prije nego ode iz svog mesta da preda točni račun o svemu, a isto i o onima trideset i šest hiljada duga što ga naša opć. duguje za aprovizaciju, i da se dokaže kako je taj dug nastao, jer danas se narod nalazi u teškoj krizi, stoga nema novca da ih raspiplje u kojekakve svrhe, a niti da plaća dugove za koje računa da nije dužan jer svi se dobro sjećamo da je aprovizacija točno plaćala ono što se uzimalo.

Opominjamo g. načelnika da je o tome bilo već govora u „Delu" i on to dobro zna de. Pitamo ga zašto nije odgovorio sa dokazima kao što to pristoji, a ne na onakav način kao što je, da su odmah iza toga karabinijeri tražili dopisnika i da su zabranjivali čitanje „Dela". Ali velimo g. načelniku i ostalo-joj sadašnji gospodi orjunašima: uzalud vam vaše izdajstvo i vaš trud da zaprečite prodiranje komunističke ideje. Mi se budimo iz sna i vas je strah. Naši se redovi množe. Strah vas je, jer znate da će doći dan obračuna za vas i za sve koji rade na tom da nas uniište. Budite sigurni gg. orjunaši i fašisti da ćemo mi pobjediti i s tim uverenjem idemo napred krčeći si put do konačne pobjede.

Drugovi Jelšanske općine! Bližaju se opć. izbori. Gledajte da izaberete ljude iz vaše sredine koji će znati upravljati opć. gospodarstvom, a ne koje kakve orjunaše i fašiste koji množe općinu dug kojekakvim besmislenim imenovanjima, samo radi toga da se čim više približu vladajućoj klasi. Toliko za sada. *Komunista.*

Solkan

Omenili smo že o preganjanih sodrugih in o društvih, bilo bi odveč se tu beležiti. Naj bo dovolj, da zabeležimo nakratko: Pri nas je vec onih jakozvanih ovaduhov, ki bodisi, da iz koristolovstva ali klečeplastva denuncirajo poštene domačine kot nevarne prevratnike in nezadovoljneže in posledica takih denuncijacij so po navadi hišne preiskave, šikane itd. Ali nekdaj bo vse to minulo, ker danes ni nic vecnega, in tako tudi nobena sila strahovlade. Zgodovina je pokazala, da cim vecje preganjanje — tembolj je neyzdržen tok ljudske lokomotive ki prodira preko vseh ovir. Preganjanim kovarišem naš bratski pozdrav.

*

Nekega lepega dne pride revna vdova na obcino prositi nekaj podpore, da se preživi, namreč omenjena žena je šibkega zdravja. Prišedši v obcinsko pisarno v nadi, da ji bodo nekaj dali, jo tajnik nahruli, naj gre v Francijo, tam da je mnogo dela.

Pomislite, vdova žena naj gre s trebuhom za kruhom v Francijo! Domovina ji ne more dati ono borno skorjico kruha. — G. tajniku priporočamo vec človekoljubja do revnih siromakov, kateri imajo pravico zahtevati življenja, na svoji grudi.

*

Eno minulih nedelj so g. nunc pri nas pridigovali. Ali to pot ne kot po navadi, zahotelo se mu je nekaj drugega. Izpred oltarja so gospod zalučali vernikom v obraz, da krivdo svetovne vojne in razvaline Solkana nosijo Solkanci sami, ker je med njimi vec grešnikov kot pa zarujavelih devic ferejalk. In Solkanci so si spletli s svojim grešnim življenjem krivdo za vse gorje, ki so ga doživeli. Vendar enkrat! krivci so tu. Cemu se tedaj sumniči razne Viljeme, Tize in podobne bogove, generale zrušene Avstrije-Ogrske in Nemčije? Zakaj si sodniki belijo glave o krivcih? — Krivci so Solkanci! Napisali bi vec, ali naj bo dovolj o tem. Le gospodu kaplanu nekaj se v album: Ce vam primankuje gradiva za nedeljske pridige izpred oltarja, smo pripravljeni vam poslati nekaj lepih strani Kristovega nauka, ker mi imamo mnogo tega na razpolago in vedno v zalogi.

*

Sedaj pa nekaj goriškemu glasilu Sztranke L(ljudskih) S(leparjev), za sluge ki si jih spleta s svojimi gromovnimi uvodniki. Seveda, kakor vse meščansko časopisje, tako je začelo tudi »Goriško strašilo« naskakovati nas labor, češ, komunisti so sanjači, spravljajo ljudi na limanice, jim obljubljaje devete nebesa, — ter, da do danes nisо se nic naredili za ljudstvo. Mi smo krivi da so zaprli slovensko šolo, izgnali uradnike itd., vsega so krivi komunisti. In vse zato, ker so rekli ljudstvu resnico v obraz, da osvoboditev sužnjev je delo sužnjev samih. Gospoda, je-li se se spominjate Ivana Cankarja, onega moža, katerega ste vi pljuvali živega, dušili in ga imenovali propalico? — Danes pa se z njegovim delom bahate, ga naštevate, da je vaš — prej ni bil vaš — danes je! Ko so mu drugi narodi dali mesta in ga sprejeli v svoje naročje — mu vi pišete slavo — in to pred njegovim svežim grobom. Pred onim grobom, iz katerega donijo kot mocan val kristalne besede: »Narod si bo pisal sodbo sam! Ne frak in ne talar mu jo ne bo!« Vidite vi, politične hijene, te Cankarjeve besede so simbol našega programa! Nadalje nam očitate nasilstvo, nezakonitost in podobno. — Vi ste proti nasilju? Vaš vrhovni komandant duhovnik Korošec pa je dal kar na debelo streljati na delavce po Zaloški cesti — zato, ker so demonstrirali proti rojarjem mlade države in zahtevali boljši košček kruha za svoje družine.

Gosposa! Hočete zopet inkvizicije in belih klerikalnih terorjev, podobnih onih vaših prednikov, katerih žrtve so postali najboljši sinovi matere zemlje. Bodite gospodje prepricani, da so časi inkvizicij minuli in se ne povrnejo vec! Bojite se one velike metle, katera bo pometla vas z vso gnilobo na smetišče. Da, da! Mi vstajamo in vas je strah!

Zato se je celj svet zagnal na nas in sv. oče poziva vse one ki so dobre volje sedaj, vse krvnike s Cankovom in podobnimi na čelu, na boj zoper poplavo nevarnih množic delavcev in kmetov, kateri so si zaželeli zlatega solnca svobode! Zato pa je to nasilje kaj, vi crni junaki? — Ni pa nasilje pačež apel proti sestradanim množicam, niso bila nasilja vaše inkvizicije, tudi ni nasilje Korošceva Zaloška cesta, in niso bila grozna nasilja grmade s človeškimi telesi v plamenu. Svetovna vojna, za katero je vaše časopisje agitiralo, posebno vaš stari tatek »Slovenec«, ki je hotel vse pogoltniti, kar ni bilo crno-rumeno, tudi to ni bilo nasilje? !

Upijete, da naši poslanci, voditelji ne delajo za ljudstvo? Cujte, vi gospoda, kdo je ljudstvo? Mar nismo ljudstvo — delovni narod mi? ! Ali so mogoče razni bankirji ! Pa kaj, saj je škoda resevati probleme — pred intrigarji — sedem let je že po vojski in vi delate za ljudstvo? Ko se že sedem let kregate, klofutaste in žugate? Torej, le dajte si jih, — saj ljudstvo vas ima za — cirkus. *Pika.*

Lenin o osvoboditvi žene

»Dejstvo je, da tekom zadnjega desetletja ni niti ena demokratična stranka in niti ne ena izmed naprednih meščanskih republik napravila niti 100-ti del onega, kar je ne napravilo pri nas za emancipacijo (osvoboditev) žen tekom enega leta. Vsi ponižujoči zakoni, v katerih se je izrazala zapostavljenost žene, ki so zabranjevali ali otežavali ločitev zakona, ogabne zakonske določbe o »nezakonskih« otrocih, o iskanju očeta itd. so odpravljene. Te postave obstojajo v sramoto buržuazije in kapitalizma še v vseh civiliziranih deželah. Mi smo upravičeni biti ponosni na to, kar smo na tem polju dosegli. Čimbolj pa smo čistili to ropotijo starih meščanskih zakonov in naprav, tem jasnejše nam je postajalo, da samo krpamo in pripravljamo tla za novo družabno nadstavbo, nikakor pa ne gradimo še te nove nadstavbe.

Žena je ostala kljub vsem svobodnim zakonom hišna sužnja, kajti tlači, poneumnjuje in izčrpava jo drobno hišno delo, ki jo veže na kuhinjo, na otroke in dela njeno delo trdo in neplodovito, uprav muči se z malenkostmi, se ubiva, teži in poneumnjuje. Prava emancipacija žene, pravi komunizem nastaja šele tam, kjer se pričenja pod vodstvom proletariata, ki drži vajeti vlade v rokah, splošen boj proti domačemu suženjstvu ali, točneje povedano, kjer se pričenja splošna preureditev življenja v smeri splošne socialistične organizacije hišnega gospodarstva.

Praktična udejstvitev te naloge je že pričela pri nas. To je sicer komaj opaziti, vendar mlado brstje je tu, in njenega pomena ne moremo nikoli dovolj oceniti. Ljudske kuhinje, otroški vrtci, vse to so vrste novih rastlin, so prosto vsakdanje reči, brez posebnih krasot, usiljivosti in svečanosti; ampak v realnem življenju zmorejo osvoboditi ženo. Kajti zmanjšujejo in odstranjajo polagoma v razmerju do moža neenako stališče, ki je zavzema žena v družabni produkciji in v družabnem življenju. To niso nikakor nove stvari, kakor vobče vsi objektivni, stvarni predpogoji socializma sploh so ustvarjeni po kapitalizmu. Vendar v kapitalistični državi so bile le redkost in poleg tega se večinoma le potvore pravih ureedb, kakoršne so pri nas. Najodrnejši primeri špekulacije, oderuštva, sleparstva in hlinjenosti so se kazali na njin; ali pa so bile kot tvorbe ali poskusi one, buržuazne, samoljubne humanitarnosti, ki so jo najboljši delavci s polnim pravom vedno sovražili in zaničevali. Velik del teh uredb smo mi prevzeli, a sedaj se preobraža njih prvotni značaj.

Mi ne razlagamo tega po cestah. Kako zna buržuazija svoje »kulturne napredke« proslavljati ! Kapitalističen razred se ponaša z milijonskimi nakladami svojih časopisov in s svojimi dobrodelnimi napravami, ki postajajo predmeti narodnega ponosa. Naše časopisje se peča, če že, jako malo z opisovanjem izbornosti naših ljudskih kuhinj, redko opozarja na to, ne razlaga na drobno koliko časa se pri tem prihrani, ne govori o udobnostih poševalcev, o prihrankih na blagu, o osvoboditvi žene iz hišnega suženjstva, o izboljšanju zdravstvenih razmer pri uzornem komunističnem delu.

Uzorna produkcija, uzorna skrb in vestnost pri dobavi in razdelitvi vsakega funta kruha, uzorna snaga v tem ali onem delavskem domu ali delavskem okraju, — to je, kar mora 10-krat bolj zanimati naše časopisje, kakor do sedaj. Pri vseh označenih uredbah so »brsti komunizma« ki skoraj neopaženo poganjajo, ki se pa kmalu razvijejo v bujno cvetje.

Program Komunistične Internacionale

(I. Kapitalistično suženjstvo.)

(Nadaljevanje).

5. — Doba socialistične revolucije: oktoberska revolucija v Rusiji; revolucije v drugih deželah; vaznost Sovjetske zveze; sile protirevolucije; Komunistična Internacionala.

Poostritev razrednega boja, ki se je pricela tekom vojne, je privedla do zloma splošne imperialistične fronte, in sicer na najbolj obcutnem mestu, to je v Rusiji. Meseca oktobra zvrsivsa se revolucija, ki je je napravil ruski proletariat, ki je v posebno ugodnih pogojih strmoglavil buržuazni režim, tista revolucija je postala prvi zven mednarodne revolucije.

Proletarske revolucije, ki so sledile ruski revoluciji in ki so se, po zacasni zmagi zaključile s porazom proletariata (Finska, Ogrska, Bavarska), ali pa, ki so se ustavile sredi poti po zaslugi izdajstva socialne demokracije, ki se je uporno borila proti revolucionarnemu komunizmu (Avstrija, Nemčija), te revolucije so bile postaje v razvoju mednarodne revolucije, postaje, tekom katerih so zginile vse buržuazne iluzije proletariata, ter so se osredotečile vse sile komunistične revolucije.

Že dejstvo, da obstoji Zveza S. S. R., predstavlja neko točko zloma splošnega kapitalističnega sistema. Zveza S. S. R. zavzema del sveta, kjer je vpostavljen režim, ki je popolnoma, že po principu nasproten kapitalističnemu režimu. Zveza S. S. R. je tudi najtrdnejši oddelek proletarskega gibanja, ker v njej ima delavski razred na razpolago vsa državna sredstva.

V mednarodni revoluciji je postala socialdemokracija, s strokovnimi organizacijami ki jim načeluje, najvaznejši protirevolucionarni činitelj. Ona se ni omejila samo na to, da je tekom vojne izdala delavske interese, s tem, da je v vsaki deželi podpirala »svojo« imperialistično vlado. Ona je tudi podpirala vse imperialistične roparske pogodbe (Brest-Litovsk, Versailles), ona je pomagala oficirjem za časa krvave uduštve proletarskih ustaj (Noske), se je z orozjem v roki bojevala proti prvi proletarski republiki (Rusiji), je prodala proletariat ki je prisel na vlado (Ogrska), je vstopila v roparsko organizacijo ki se imenuje »Zveza narodov (Thomas), se je postavila odkrito na stran gospodarjev proti kolonijskim suznjem (angleška Labour Party). Tako je socialdemokracija zadnja rezerva buržuazne družbe, njera zvesta branitelja. Ravnotako, kot je socialna demokracija orodje buržuazije, ker pomaga zatirati delavce in uspava njih razredno zavest, ravno tako je fašizem druga oblika izkoriščanja nezadovoljstva mnozic, zato da se jih upoti na pot protirevolucije. Ti dve metodi, ki jih ne pozna »normalni kapitalizem«, so izraz splošne krize kapitalizma in ovirajo ofenzivni pohod revolucije. Uničenje imperialističnih iluzij sredi delavskega razreda, ga ositeguje uplivu socialne demokracije in fašizma in pripravlja ugodna tla za razvoj komunističnih strank, ki so združene v veliki mednarodni zvezi revolucionarnih delavcev : v Komunistični Internacionali. Komunistična Internacionala mora osvoboditi človestvo od zmešnjave in revšcine, od strasne brezposelnosti v katero je peha razkrajanje kapitalizma, od novih brezumnih vojn, v katerih je buržuazija pripravljena uniciti, v ognju topov, zadnje ostanke svoje civilizacije. Komunistična Internacionala mora odpreti človestvu novo pot, izven katere ni drugega kakor smrt in poguba.

II. Osvoboditev dela in komunistična družba

1. — Uniženje notranjih protislovji kapitalizma : odprava zasebne lastnine, odprava razredov in razrednega boja, suženjstva, gospodstva, prisilnosti.

Konzni cilj, h kateremu stremi Komunistična Internacionala, je nadomestitev kapitalistične družbe s komunistično. Komunistična družba, ki je dozorela skozi celo gospodarsko revolucijo, je za človestvo edini izhod, kajti ona uniči temeljna protislovja kapitalističnega sistema, ki pelje človestvo k neizogibni pogubi.

Ko odpravi komunistična družba zasebno lastnino, ko socializira (poobči) proizvajalna sredstva, nadomesti slepo konkurenčno silo z umno in sistematično (po načrtu) organizacijo družabnega proizvajanja. In, ker odpravi gospodarsko zmedo in konkurenco, odpravi tudi vojne. Na mesto ogromnega tratenja proizvajalnih sil in na mesto krčevitega razvoja družbe, stopa metodična uporaba vseh pripomočkov in, kar je najvaznejše, miren in reden gospodarski razvoj.

Ravnotako odpravi komunizem delitev družbe v razrede. To je, on odpravi polog gospodarske tudi družabno zmedo. Razrede, ki se sedaj nahajajo v medsebojni borbi, nadomesti velika skupnost delavcev. Ogromni neproduktivni stroški, ki so potrebni sedanji družbi, razdeljeni v razrede, da vodi srdite boje, bodo izginili in tiste sile, ki se bodo tako prihranile, jih se bo uporabilo za boj proti naravnim silam, kar bo pospešilo razvoj človeških stvarjajočih sil.

Odprava zasebne lastnine in razredov vodi k odpravi vsakega izkoriščanja. Izbrisana je razlika med bogatimi in revezi. Istočasno izginejo ustanove, ki služijo nadvladi enega nad drugim razredom, v prvi vrsti država. Ker je država utelesenje gospodstva enega nad drugim razredom, izgine ona stropnje valno, v tej meri kakor izginjajo razredi. Ta izgin ima kot posledico splošen izgin vseh oblik prisilnosti.

2. — Razvoj človestva v komunistieni družbi : posplošenje pouka, povecanje proizvajalnih sil, organizacija gospodarstva in znanosti, duh komunistične kulture.

Vsporedno z odpravo razredov je odpravljen tudi monopol pouka. Vsake vrste pouk, tudi visji, je dostopen vsakomur. Na ta način je absolutno nemogoče nadvladanje ene skupine ljudi nad drugo in človestvo je ogromna zakladnica, v kateri se oblikujejo in se selekcionirajo talenti, v vseh panogah kulture.

Ne obstoji nikake socialne pregraje, ki bi ovirala povecanje proizvajalnih sil. Zasebna lastnina, diplomi, patenti na iznajdbe, prerasčunjeni monopoli, nevednost mnozic, ki se ohranjuje na umeten način, njih ubostvo, ki je v kapitalistični družbi na poti tehniienemu napredku, ogromni neproduktivni stroški, vsega tega ni v komunistieni družbi.

Zdruzitev tehnike z znanjem, znanstvena organizacija proizvodnje, javno knjigovodstvo, statistika, uporaba vseh gospodarskih moznosti (umna teritorialna razdelitev, centralizacija, najvecje izkoriščanje naravnih sil), vse to omogoca najvecjo produktivnost dela in osvobodi tako velik del človeske sile, katere se bo uporabilo k razvoju znanosti.

V novi družbi bo razvoj proizvajalnih sil odprl vsemu človestvu najširse moznosti k povecanju lastnega blagostanja, kar be imelo kot posledico, da bo doseglo tako stopnjo kulture, ki nima primera v zgodovini. Ta nova kultura človestva, ki bo prvikrat združeno, radi uničenja maj. bo imela svojo podlago v jasnih in čistih odnosajih med ljudmi. Radi tega bo človestvo definitivno opustilo vsak misticizem, vero, predsodke in babjeverstvo ter bo dalo velik vzmah vsemogocnemu duhu človeka. (Dalje prihodnje).

Tiskovni sklad

Prej izkazanih L 9763,61

Idrija : F. Kokelj na Martinov večer 12; knap Frice 2; pri »rdeči mizi« Podrižar 9.50; stalni mesečni prispevek sekcije za november 90; nabrano »Za gradom« 16.25 L. 129.75

Spodnja Idrija : Š. M., N. N. po 5; C. F. 5; K. T., I. A., E. J., Š. F., M. J., K. J., H. J., C. A., R. P., S. J., K. A. po 2; J. A., B. F., T. V., S. M., P. M., G. J., B. F., L. J., V. F., C. J., K. M., C. J., P. K., Ž. M., P. J., S. J., V. R., C. F., L. P., Ž. K., P. N. po 1 L 56.—

Zagon pri Postojni : Naj živi duh Lenina . . . . . L 5.—

Gabrovica v Istri: Nabrali zavedni proletarci, da bo »Dèlo« uspešno odgovarjalo klerikalnemu in orjunaškemu bombardiranju . . . L 25.—

Vrtojba pri Gorici: Fr. Lašič, Avg. Pavlin, Jos. Gorkič, Fr. Lukežič, Fr. Zibrnik p o5; Iv. Humar 2; Iv. Arčon, K. Markič po 8; v dober namen 8.30; . . . . . L 51.30

Sv. Anton pri Kopru : Na dan Novega leta pri rdeči mizi in v majhni skupini smo se spomnili na papeževe bele konje; zato pa darujemo : dekle in nje ljubi komunist, da bi se konji prebarvali v rdeče, da bi jim znanjkal oves, da bi postali bilševi, da bi vse skupaj poginilo, daroval, da bi Žime in Karmelo še bežala, kakor na novo leto . . . . . L 11.50

Tomačevica pri Komnu : Š. B. 2.40; A. B. 5; . . . . . L 7.40

Lokavec, nab. pola 209 : Miha Čufar, Klumač Pajk, Maks Tigrovič, Al. Brdar, Ant. Nadlega, Avg. Gapihne, Beži Kristjan po 1; neverni Štomažani skupaj 17.10; Jos. Trde, Luka Podregar, Marija Zupan ker vodi g. nunc v cerkvi dobro agitacijo v prid komunistov po 2; daruje boljševik, ker je pričela izdajati »Istarska Riječ« prilogo »Gospodarski list« tako, da bodo imeli kmetje koncem leta lep snopič gospodarske knjige in celo kaso davkov 6; darujem za tisk. sklad ker hodi kuharica g. nunčka v Ajdovščino z jerbasom 4; darujem, da bi se »Gor. Straži« pred časom moggani zmešali 6; ker smo po mnenju goriške štrace krivi vseh težav le mi komunisti 6; . L 54.10

Istotam, nab. pola 210. Namesto običajnega novoletnega »ofra« cerkvi darovali za Tisk. sklad »Dela«: Marica Ruskaja, ker brca pajek, ker brca nunček, Leninov učenec, ker se je postavila »Gor. Straža« na glavo in da se števiło zaključi po 5; Gostilna Slokar 3; Živjo Lenin 2.65; nabrano v gostilni 2.40; da farji falirajo, Blažko trpinec, rdeči Jože, Mirko vseh Mirkotov po 2; namesto ženskemu tečajo nadloga, Završaj, me zebe, završeni, Marijina hči, mesto v cerkveno mošnjo, tisti ki žviga, in poje, zagode, mladi komunist, komunistična straža, lokavški odsek, M. Birjak, Star Anton, boljševik, ravno na poti po 1; komunistična družina, nepoznani po 0.50; za poštnino Štefe 0.40, priloži, da bo »glih« 0.45, Ant. Bložk 0.10; . . . . L 60.—

Vsega skupaj L. 10,166.06

Odgovorni urednik : *Vekoslav Rovan.*
Dnev. Tip. S. Sposni - Trieste, Via Commercio 2.

COOPERATIVE OPERAIE
(DELAVSKE ZADRUGE)

Skladišče oblačil
Piazza della Borsa št. 6, pritl., I. in II. nadstr.
vsled h kraju bližajočega se letnega časa
Velika razprodaja
zimskega blaga za moške
Blago za moške obleke po Lir 17.-, 25.-, 32.-, 40.-, 60.- m.
Blago za suknje po Lir 30.-, 45.- 67.- meter
Opazujte naše izložbe
Obiščite naše oddelke. — Nikake obveze za nakup.